

ENTREVISTA ALCALDE DE SAN JUSTO

Sr. Nicolás Cuesta

Què va motivar la ciutat de San Justo a postular-se per liderar la Xarxa Argentina de Ciutats Educadores (RACE)?

Durant el període 2019-2021, San Justo va assumir la subcoordinació de la RACE i, a partir de l'any 2022, ha estat designada coordinadora de la mateixa. La tasca de liderar, comprometre's i treballar en una xarxa tan activa i dinàmica no depèn de la grandària del municipi, sinó del compromís assumit en comunitat per esdevenir una Ciutat Educadora.

A tres anys de l'inici d'una de les èpoques amb més incertesa i difícils d'afrontar de l'actual segle, com ho va ser la pandèmia del COVID-19, és visible el desafiament que va representar per a les ciutats educadores treballar per cuidar les nostres poblacions, mantenint la qualitat de l'educació i, alhora, proporcionar nous recursos i acompanyament, davant de la imminent - i en alguns casos forçada - implementació d'allò digital.

Hi ha múltiples motius en l'assumpció d'aquesta responsabilitat dins de la RACE. Entre elles, el reconeixement de la importància de la cooperació entre Ciutats Educadores com a eina clau per a la millora del desenvolupament de les polítiques públiques locals, així com l'oportunitat d'abordar problemàtiques comunes i actuals des de la nostra perspectiva conjunta com a ciutats educadores, en un context particular a nivell país.

Cada ciutat que forma part de l'AICE té una essència distintiva, que fa que la RACE sigui activa i dinàmica, gràcies al fort compromís amb l'educació dels seus membres. En un context diferent, a nivell de país, aquestes xarxes de ciutats són clau per optimitzar resultats i reduir bretxes socials, generacionals i regionals.

Com descriuria la municipalitat de Sant Just? Quins són els seus reptes i fortaleses?

Entre les seves fortaleses destaca el seu fort compromís amb l'educació i el treball comunitari per fomentar-ne l'accés. Així mateix, compta amb una important oferta de serveis educatius i culturals per a la comunitat, cosa que reflecteix la seva preocupació per la formació integral dels seus habitants. Algunes de les nostres polítiques educatives més exitoses són el "Programa Acompanyar", amb la creació recent de la branca "Acompanyar des del bressol", el "Circuit Pedagògic Urbà" i el "Pla territorial d'alternança educativa".

Pel que fa als seus reptes, l'Ajuntament de San Justo es troba en un context de ràpida evolució tecnològica, cosa que implica un repte en termes d'accés i formació en tecnologia per a la població. A més, com moltes altres ciutats, s'enfronta a la necessitat d'adaptar-se a les noves formes d'ensenyament i d'aprenentatge a distància, especialment en el context de la pandèmia de COVID-19. Davant d'aquest repte, estem desenvolupant programes i polítiques públiques com el "Pla d'Inclusió Tecnològica", i el seu projecte pilot "Aula de Futur", la introducció a nenes i nens en robòtica, mitjançant una pedagogia especialment adaptada que estimula el desenvolupament primerenc del pensament matemàtic, i fins i tot la vinculació estratègica amb universitats i empreses. Amb això es busca no només acostar els dispositius electrònics a la població, sinó també poder brindar-los oportunitats i desenvolupar capacitats per a un ús efectiu i responsable, fent de la tecnologia una aliada.

En altres paraules, la Municipalitat de San Justo, recolzant-se en les seves fortaleses i afrontant desafiaments, empra i promou com una eina clau la cooperació entre ciutats educadores. Prenent aquesta responsabilitat, que assumim amb consciència i entusiasme, com l'oportunitat per aprendre i replicar polítiques amb èxit, en aquesta ocasió sobre "Tecnologia i Innovació social: Fomentant Ciutats Sostenibles centrades en les persones", temàtica que vam recollir de la Declaració d'Andong (2022) sota la lupa de la realitat argentina.

Durant el seu mandat una de les seves prioritats ha estat la consolidació de San Justo com a Ciutat Educadora. Quines accions destacaria? Quines mesures es prenen perquè els avenços siguin sostenibles en el temps?

Durant els darrers anys, des de l'Ajuntament de San Justo, hem enfocat tots els nostres esforços a construir junts una ciutat inclusiva,

millor preparada i amb més oportunitats per acompanyar veïns i veïnes durant la seva trajectòria de vida.

Cadascuna de les eines de gestió que hem generat respon a una doble visió: d'anàlisi i de mesurament, interna i cap a la comunitat, per acurar el fet i allò que encara falta, per mostrar els resultats i per mesurar el veritable impacte de les polítiques públiques que vam posar en marxa. Com ja sabem, la pandèmia de COVID-19 va posar en perill tota la humanitat. Però, alhora, va acabar d'evidenciar la importància dels governs locals en la gestió de la qualitat de vida de les persones, a causa de la proximitat amb la comunitat, el coneixement territorial i la capacitat transformadora.

Des de San Justo creiem que aquesta capacitat ha de ser potenciada a través de mecanismes apropiats que permetin l'accés al finançament local, a fi d'escalar les accions que, amb múltiples restriccions i limitacions, els governs locals ja desenvolupem.

Particularment, per raó de la nostra identitat com a Ciutat Educadora, hem d'esmentar accions com "Acompanyar des del Bressol", la qual busca garantir l'accés i proximitat de l'aprenentatge dels nadons a la nostra ciutat. A més, podem esmentar altres iniciatives com el "Sistema Interdisciplinari Municipal (SIM)", un programa integral i terapèutic per a la inclusió educativa, que té com a principal fita detectar les variables que afecten el procés de desenvolupament integral dels nens i nenes, i intervenir sobre elles de manera primerenca mitjançant set professionals, que realitzen un abordatge clínic interdisciplinari, a través de tractament psicològic, fonoaudiològic i psicopedagògic, així com seguiment escolar, familiar i social.

La sostenibilitat de totes les accions d'educació es fonamenta en el treball comunitari i en el treball conjunt amb institucions de la societat civil, que no afronten canvis de govern. Això permet una optimització d'aquestes accions a partir de la mateixa lectura de les demandes locals i la seva perdurabilitat en el temps, ja que són iniciatives apropiades i instrumentades per actors locals. El municipi moltes vegades proposa altres receptes, però sempre fa el possible per brindar les oportunitats i eines disponibles per contribuir a transformar la realitat local.

Tenint en compte que el seu camp professional és el de l'arquitectura, ens podria destacar en quina mesura s'educa des de l'urbanisme?

A més de ser Intendent de la Ciutat de San Justo, com a arquitecte sòc docent a la Universitat Nacional del Litoral, cosa que em permet combinar el "fer", el "dir" i el "pensar". Des de la meua perspectiva, per assolir ciutats educadores inclusives, resilents, segures i amb un urbanisme de qualitat, és fonamental establir una connexió integrada i efectiva entre els coneixements disciplinaris i les necessitats pràctiques, aquelles qüestions quotidianes i diàries de les persones.

Des de la perspectiva de l'arquitectura, entenc que l'espai públic és el lloc més social i essencial per a la contenció i la interacció social i comunitària. D'això es desprèn la importància dels espais públics i com aquests poden ser dissenyats per promoure l'educació i la interacció social. Aquesta perspectiva també em permet entendre millor el significat del que implica per a una ciutat ser una "Ciutat Educadora" i com la Carta de Ciutats Educadores aborda els seus valors i principis.

El "Circuit Pedagògic Urbà" de San Justo s'ha convertit en un exemple de com l'espai públic pot ser utilitzat com un espai d'interacció comunitària. Aquest circuit està format per diversos punts que inclouen el Jardí Maternal Municipal Ardillitas, l'Escola Municipal de Belles Arts, la Casa de la Cultura i l'Aula del Futur. Cadascun d'aquests punts ofereix activitats i programes educatius disponibles per a la comunitat. A més a més, el circuit ha estat dissenyat per fomentar la participació i el diàleg, ja que cada punt s'integra en un tot coherent que reflecteix la identitat de la ciutat.

En altres paraules, podríem afirmar que la combinació de la meua formació en arquitectura i la meua tasca docent m'atorguen una perspectiva diferent i estratègica a l'hora de comprendre i aplicar els principis de l'educació a les ciutats educadores des de l'urbanisme als diferents espais de les nostres localitats.

Vostè va participar en el XVI Congrés Internacional de Ciutats Educadores, en representació de la RACE. Quins aprenentatges es va endur de tornada?

Participar al XVI Congrés Internacional de l'IAEC a Andong ha estat una experiència única i enriquidora com a representant de les Ciutats Educadores Argentines i Intendent de la ciutat coordinadora de la xarxa. Durant l'esdeveniment, es va posar en valor el treball que les ciutats educadores de tot el món estan fent per i per a l'educació, demostrant que més enllà de les diferències culturals i geogràfiques, l'objectiu comú les uneix. A més, es va destacar la importància de la cultura i la creació d'espais públics per a la valoració de la història i la identitat de les ciutats mitjançant noves eines tecnològiques.

Em va resultar especialment rellevant el tema de la innovació tecnològica, centrant-se en les persones i els seus drets, com a interessant per pensar-ho des d'Amèrica Llatina. Per aquesta raó, la VI Trobada de la RACE reprèn un dels tres eixos abordats a Andong, enfocant-se a les necessitats i condicions específiques de les Ciutats Educadores Argentines per afrontar aquest desafiament.

En resum, aquesta experiència ha estat una oportunitat per aprendre i compartir coneixements amb altres ciutats educadores de tot el món i continuar treballant en conjunt per l'educació i la innovació al nostre país.

Què representa per a vosaltres l'organització de la VI trobada de la Xarxa Argentina de Ciutats Educadores a San Justo?

Sens dubte, representa una fita tant a nivell de ciutat, per a totes les institucions i persones sanjustines que renoven el seu compromís com a membres d'una ciutat educadora, com per a la ciutat de San Justo en el seu rol de lideratge dins la xarxa.

La nostra intenció és que també sigui una fita per a cadascuna de les ciutats que integren la xarxa, tant si hi participen virtualment com presencialment, i que l'aprenentatge que aquesta oportunitat brinda sigui enriquidor i incentivi la rèplica d'idees i/o metodologies de treball.

Un auguri prometedor si tenim en compte que comptarem amb convidats especials de ciutats educadores d'altres països, com Medellín, Caguas i Viladecans, i fins i tot actors de la Societat Civil del nostre país com l'ONG Noies en Tecnologia i el Pol Tecnològic de la ciutat de Rosario.

Representa, alhora, un punt d'inflexió en la nostra coordinació de la Xarxa i per a la Coordinació d'Educació, on ens pensem localment, mostrem a altres ciutats la nostra comunitat i una de les nostres polítiques locals més representatives.

Oportunitat en què valorem els encerts i busquem aprendre dels nostres desencerts, on pensem en altres visions i metodologies en clau comparativa amb les experiències que les ciutats educadores argentines disseminaran a la nostra ciutat.

La VI trobada de la RACE té per temàtica "Tecnologia i Innovació Social: fomentant ciutats sostenibles centrades en les persones". Quin paper creu que poden jugar les noves tecnologies en el desenvolupament de les ciutats educadores? Com treballen a la seva ciutat per combatre la bretxa digital i les desigualtats que poden portar les TIC?

Quan ens centrem en les persones, les iniciatives vinculades a la innovació tecnològica prenen altres aspectes de la inclusió social, com ara la inclusió tecnològica. No hi ha dubte que necessitem desenvolupar a les nostres ciutats capacitats per a un món tecnològic, que canvia i evoluciona -"innova"- constantment.

En aquest sentit, el paper fonamental a prendre com a Ciutats Educadores en aquesta necessària visió "inclusiva", integrada amb l'educació i la tecnologia, és entendre que la inclusió tecnològica "comença" mitjançant l'accés a la tecnologia (ja sigui un dispositiu electrònic o un programari), però no s'acaba allà. Les polítiques públiques, a més de ser sostenibles i inclusives a l'accés a persones amb realitats socials vulnerables, han de contribuir a l'ús conscient i responsable i al desenvolupament d'habilitats humanes.

Localment treballem aquests eixos en iniciatives com el Pla d'Inclusió Tecnològica, el qual aborda l'alfabetització digital com un element fonamental en el desenvolupament i creixement de la ciutat.

Aquest pla està format per dues parts importants: Educació Digital i Comunitats d'Aprenentatge. A través d'aquest programa, es vol portar la tecnologia a totes les persones, independentment de la seva edat, gènere o nivell socioeconòmic.

En aquest sentit, la ciutat compta amb l'Aula del Futur, un espai públic ubicat a la plaça principal de la ciutat, que té com a objectiu primordial integrar la comunitat educativa i la ciutadania en general a la cultura digital. En aquest espai es brinden formacions i tallers en tecnologia per a persones de totes les edats, cosa que permet a la comunitat local adquirir les habilitats i competències digitals necessàries per desenvolupar-se en un món cada vegada més digitalitzat.

En resum, el Pla d'Inclusió Tecnològica de San Justo és una iniciativa que cerca democratitzar l'accés a la tecnologia i promoure l'alfabetització digital a la ciutat. A través de programes d'educació digital i comunitats d'aprenentatge, la ciutat està treballant per oferir a tota la ciutadania les eines necessàries per adaptar-se a un món cada cop més digitalitzat.

A més, oferim formació en pensament matemàtic i robòtica a totes les edats, ja que reconeixem que la bretxa digital afecta de manera diferent cada generació. Des de la primera infància fins a l'edat adulta, ens assegurem que els nostres veïns tinguin accés a les eines i les habilitats necessàries per enfrontar els reptes educatius actuals. Reconeixem que aquestes barreres no només són socioeconòmiques, sinó que també depenen de les necessitats i realitats de cada persona en particular, i ens hi adaptem per brindar una educació integral i inclusiva.

L'Ajuntament de San Justo està fortament compromès amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). En aquest sentit, fan un inventari de bones pràctiques i fomenten la creació d'una xarxa d'intercanvi i diàleg entre diferents actors. És fàcil el treball transversal a la Municipalitat de San Justo? I el diàleg amb altres actors locals, com s'aconsegueix?

El treball transversal no és fàcil, però és necessari i els resultats fan que valgui la pena l'esforç.

La realitat és que des d'abans del llançament de l'Agenda 2030, es treballava allò que avui coneixem com a ODS, però de manera menys coordinada i estructurada. Allò que l'Agenda 2030 i els seus ODS permet localment, és la lògica, l'ordre i la interconnexió, que fa no només integrades les iniciatives locals, sinó que facilita l'aprenentatge, el fet de parlar en un llenguatge més comú. És seguir una ruta de cooperació entre actors locals, que facilita la rèplica i l'aprenentatge d'altres accions d'èxit que podem trobar al Banc d'Experiències de l'AICE.

A més, la centralitat de l'ODS 17, i l'ordre prioritari de cada objectiu, fan que els governs locals prenguin un altre rol a l'agenda internacional, que siguin els protagonistes reals que han d'assumir aquest desafiament de forma comunitària, amb institucions, empreses, ONG i individus de cada localitat.

Específicament, el nostre primer informe voluntari local, publicat el 2022, no és només la prova del profund compromís de la ciutat amb l'agenda internacional de desenvolupament, sinó també una demostració que comunitats petites com la nostra també poden estar a l'alçada de

metròpolis i ciutats mitjanes gràcies al professionalisme, l'esforç mancomunat i la convicció.

San Justo ha aconseguit posicionar-se com un actor actiu i rellevant en l'escena regional, portant els postulats dels Objectius del Desenvolupament Sostenible a cada instància i espai de discussió.

La nostra trajectòria ens ha permès recórrer un camí especial a nivell nacional i internacional: vam ser la cinquena ciutat argentina a signar un conveni amb el Consell Nacional de Coordinació de Polítiques Socials (CNCPS) per a la incorporació dels ODS; la novena a integrar la Xarxa Argentina de Municipis davant del Canvi Climàtic (RAMCC), amb el Pla Local d'Acció Climàtica aprovat i formant part del seu Comitè Executiu; som una de les quatre ciutats de l'aprenentatge de la UNESCO a Argentina; formem part del Consell de Mercociutats; i, des de principis del 2022, tenim l'orgull d'encapçalar la Coordinació de la Xarxa Argentina de Ciutats Educadores.

Aquest Informe Voluntari Local, que des de la nostra comunitat presentem al món, és fruit d'un esforç comú per assolir un objectiu compartit: la ciutat que creix i es desenvolupa "sense deixar ningú enrere".

San Justo treballa des de la perspectiva d'una educació al llarg de tota la vida. En pot donar algun exemple?

El govern de la ciutat de San Justo treballa des de la perspectiva d'una educació al llarg de tota la vida de manera integral i amb un enfocament sostenible. Un exemple n'és el "Programa Acompanyar", que té com a objectiu contribuir al desenvolupament integral de la persona amb èmfasi en l'equitat, prevenint i reduint la seva exposició a situacions d'exclusió i vulnerabilitat social.

El Programa busca garantir l'accés inclusiu a l'educació formal i informal i generar vincles integrals mitjançant l'acompanyament educatiu, cultural i esportiu que s'estableixen entre el govern local, les persones beneficiàries i els diferents actors comunitaris. A més, el Programa està dirigit a la població objectiu ubicada al cordó est de la ciutat, que reuneix certes característiques que la ubiquen com un sector amb elevats índexs de vulnerabilitat social.

El "Programa Acompanyar" té múltiples branques; entre elles, podem esmentar "Acompanyar PYAMM", que treballa amb adults grans o de la tercera edat, i "Acompanyar des del bressol", que treballa amb nadons i primeres infàncies. D'aquesta manera, el govern de la ciutat de San Justo busca oferir programes educatius i de suport a persones de totes les edats, amb l'objectiu de millorar la qualitat de vida dels i les habitants de la ciutat.

